

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาเข้าสู่ยุคแห่งเทคโนโลยีมากขึ้นทุกขณะ เทคโนโลยีดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆมากมาย ไม่เพียงแต่การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ ความเชื่อ ความคิด และวัฒนธรรมด้วย การเปลี่ยนแปลงสองด้านนี้มักจะสวนทางกัน กล่าวคือ แม้จะมีการพัฒนาในทางวัตถุขึ้นอย่างมากแต่ก็ยังพบปัญหาทางสุขภาพจิต สังคมมากขึ้นเช่นกัน ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อหรือผู้รับเคราะห์กรรมของการเปลี่ยนแปลงของสังคม คือเด็กที่ต้องเกิดมารับการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากการเห็นตัวอย่างของค่านิยมทางวัตถุในสังคมส่วนรวม ทั้งจากสื่อมวลชนและทั้งจากบุคคลใกล้ชิด ตลอดจนจากบิดามารดาที่ต้องมุ่งหาเงิน ทำให้หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของครอบครัว กลายเป็นหน้าที่ของสถานที่รับเลี้ยงเด็ก โรงเรียน และเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ความกดดันในด้านการประกอบอาชีพในหลายๆกรณี นำไปสู่ปัญหาการแตกแยกในครอบครัว ปัญหาการกระทำทารุณต่อเด็ก ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาแรงงานเด็กและปัญหาสังคมอื่นๆ อีกมากมายที่จะตามมาในอนาคตเมื่อเด็กเติบโตขึ้น⁽¹⁾ ปัญหาเรื่องเพศก็เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างมาก โดยเฉพาะในวัยรุ่นซึ่งมีพฤติกรรมเรื่องเพศเป็นพฤติกรรมพื้นฐาน⁽²⁾ ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมทางเพศได้แก่ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้งรวมทั้งอันตรายจากการทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการติดเชื้อ HIV เป็นต้น⁽³⁾ โดยตัวอย่างการศึกษาปัญหาเรื่องเพศในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานคร พบว่าร้อยละ 5.26 เคยเป็นกามโรค และร้อยละ 3.95 เคยมีปัญหาการตั้งครรภ์⁽⁴⁾ ซึ่งถือเป็นสถิติที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง

แต่การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับเพศก่อนสมรสในบางสังคม หากศึกษาจากทัศนคติอาจอธิบายได้ดีกว่าการศึกษาจากพฤติกรรมโดยตรง โดยเฉพาะในสังคมไทย เพราะแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ค่านิยมยกย่องพรหมจรรย์ของหญิงโสเภณียังเป็นเรื่องในอุดมคติของคนในสังคม การถามถึงพฤติกรรมทางเพศยังเป็นเรื่องที่ไวต่อความรู้สึก โดยเฉพาะกับบุคคลที่ยังไม่ได้สมรสอาจเสี่ยงต่อการได้รับข้อมูลที่ไม่ตรงตามความเป็นจริง แต่ทัศนคติคือความรู้สึกเชิงประเมินที่เป็นระบบจากความคิด ความเข้าใจอันเป็นผลจากการเรียนรู้และประสบการณ์ แล้วตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะความคิด เห็นว่าชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ยอมรับได้หรือยอมรับไม่ได้ อันจะเป็นแนวโน้มที่

บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อไป ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสในวัยรุ่นผ่านทางการศึกษาทัศนคติ⁽⁵⁾

นอกจากนี้มนุษย์ต้องเกิดและเติบโตในครอบครัวซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู และเมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น, การคุมกำเนิดของวัยรุ่น, ทัศนคติที่เกี่ยวข้องและความปรารถนาของวัยรุ่นกับตัวแปรด้านชุมชนและครอบครัว พบว่าโดยรวมแล้วทัศนคติและพฤติกรรมของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ สัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยครอบครัว⁽⁶⁾ ซึ่งกล่าวได้ว่าครอบครัวและพ่อแม่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศ โดยการเป็นแบบอย่าง, ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจที่สมบูรณ์ และชี้แนะแนวทางการประพฤติตัวทางเพศ⁽⁷⁾ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าสนใจที่จะศึกษาการทำหน้าที่ของครอบครัวของวัยรุ่นว่ามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของพวกเขาหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนี้จากการศึกษาเกี่ยวกับลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ พบว่าบุคคลในช่วงวัยรุ่นต้องการความนับถือตนเอง (Esteem Need) สูงกว่าวัยอื่น และในทางจิตวิทยาพัฒนาการ ระยะเวลาวัยรุ่นยังเป็นระยะที่บุคคลพัฒนาเอกลักษณ์ (identity) ของตนเอง มีการตรวจสอบและประเมินค่าตนเองทางด้านกายภาพ สังคมและอารมณ์ตลอดเวลา⁽⁸⁾ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความนับถือตนเองของวัยรุ่นในปัจจุบันกับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสด้วย

จากเหตุผลดังกล่าวร่วมกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับครอบครัวและระดับความนับถือตนเองกับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสนี้ ยังไม่เคยมีการศึกษาในประเทศไทยมาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา โดยผลการวิจัยที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติเรื่องเพศของวัยรุ่นต่อไปและเพื่อวางแนวทางแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทางเพศอย่างครอบคลุม

คำถามของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครมีทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสอย่างไร
2. ปัจจัยการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวของนักเรียน และปัจจัยระดับความนับถือตนเองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว ระดับความนับถือตนเอง กับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

สมมุติฐานการวิจัย

1. การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัวของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ระดับความนับถือตนเอง มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประจำปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่สุ่มเลือกโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Cluster Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ศาสนา ผลการเรียน อายุของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา การรับรู้การทำหน้าที่ของครอบครัว และระดับความนับถือตนเอง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสที่วัดได้จากมาตรวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น

- 2.2.1 ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงมากที่สุด
- 2.2.2 ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงมาก
- 2.2.3 ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงปานกลาง
- 2.2.4 ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงน้อย

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะนักเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่นที่แตกต่างไปจากนักเรียนที่อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสอาจต่างกัน

คำจำกัดความที่ใช้

1. ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส โดยที่ค่าคะแนนสูงจะหมายถึง นักเรียนมีทักษะคิดที่ไม่ดีต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ซึ่งก็คือกลุ่มที่มีความเสี่ยงน้อย และในทางตรงข้ามค่าคะแนนต่ำก็จะหมายถึง นักเรียนมีทักษะคิดที่ดีต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ซึ่งก็คือกลุ่มที่มีความเสี่ยงมาก โดยในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น

1.1 คะแนนทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ($P \leq 25$) หมายถึง ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงมากที่สุด

1.2 คะแนนทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 26 ถึง 50 ($P \geq 26$ ถึง $P \leq 50$) หมายถึง ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงมาก

1.3 คะแนนทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 51 ถึง 75 ($P \geq 51$ ถึง $P \leq 75$) ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงปานกลาง

1.4 คะแนนทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป ($P > 75$) ทักษะคิดต่อเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสระดับเสี่ยงน้อย

2. การรับรู้เกี่ยวกับครอบครัว หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามการรับรู้การทำหน้าที่ในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว 7 ด้าน คือ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม และการทำหน้าที่ทั่วไป โดยที่ค่าคะแนนสูงจะหมายถึงนักเรียนรับรู้ว่าการทำหน้าที่ของเขาคำหน้าที่ได้ดี และใน

ทางตรงข้ามค่าคะแนนต่ำก็จะหมายถึงนักเรียนรับรู้ว่าครอบครัวของเขาทำหน้าที่ได้ไม่ดีโดยในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น

2.1 คะแนนการรับรู้การทำหน้าที่ครอบครัวตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ($P \leq 25$)

หมายถึง การทำหน้าที่ครอบครัวระดับไม่ดี

2.2 คะแนนการรับรู้การทำหน้าที่ครอบครัวระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 26 ถึง 50 ($P \geq 26$

ถึง $P \leq 50$) หมายถึง การทำหน้าที่ครอบครัวระดับพอใช้

2.3 คะแนนการรับรู้การทำหน้าที่ครอบครัวระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 51 ถึง 75 ($P \geq 51$

ถึง $P \leq 75$) หมายถึงการทำหน้าที่ครอบครัวระดับดีพอควร

2.4 คะแนนการรับรู้การทำหน้าที่ครอบครัวสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไป ($P > 75$)

หมายถึง การทำหน้าที่ครอบครัวระดับดีมาก

3.ระดับความนับถือตนเอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดความนับถือตนเอง (Coopersmith Self-Esteem Inventory: Adult Form) โดยที่ค่าคะแนนสูงจะหมายถึง นักเรียนมีความนับถือตนเองสูง และในทางตรงข้ามค่าคะแนนต่ำก็จะหมายถึง นักเรียนมีความนับถือตนเองต่ำ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น

3.1 คะแนนความนับถือตนเองตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา ($P \leq 25$) หมายถึง

ความนับถือตนเองระดับไม่ดี

3.2 คะแนนความนับถือตนเองระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 26 ถึง 50 ($P \geq 26$ ถึง $P \leq 50$)

หมายถึง ความนับถือตนเองระดับพอใช้

3.3 คะแนนความนับถือตนเองระหว่างเปอร์เซ็นต์ที่ 51 ถึง 75 ($P \geq 51$ ถึง $P \leq 75$)

หมายถึง ความนับถือตนเองระดับดี

3.4 คะแนนความนับถือตนเองสูงกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 76 ขึ้นไป ($P > 71$)

หมายถึง ความนับถือตนเองระดับดีมาก

4. ระดับผลการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมจนถึงภาคการศึกษาที่ผ่านมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อการแก้ไขปัญหาทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศแบบองค์รวม คือ ทั้งทางกาย จิต สังคม
2. เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดโปรแกรมป้องกันทัศนคติหรือพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงในวัยรุ่น
3. เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติหรือพฤติกรรมทางเพศต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

